

Utvärdering av särskilt stöd inom yrkesutbildningen 2020–2021

Bästa representant för undervisnings- och handledningspersonalen

Välkommen att besvara denna enkät från Nationella centret för utbildningsutvärdering (NCU) om särskilt stöd inom yrkesutbildningen. NCU genomför en utvärdering av det särskilda stödet inom yrkesutbildningen 2020–2021. Utvärderingen kommer att ge information om arrangemangen för särskilt stöd och funktioner i anslutning till särskilt stöd. Med utredningen tar man reda på utbildningsanordnarnas, undervisnings- och handledningspersonalens samt studerandenas syn på särskilt stöd. Samtidigt kartläggs det särskilda stödets styrkor och utvecklingsbehov.

I utvärderingsprojektet samlas enkätinformation in från utbildningsanordnarna samt från undervisnings- och handledningspersonalen inom den examensinriktade utbildningen. Informationen från studerandena samlas in genom intervjuer med studerande från de utbildningsanordnare som ingår i urvalet för utvärderingen.

Denna enkät är avsedd för undervisnings- och handledningspersonal för grundexamina och yrkes- och specialyrkesexamina. Enkäten gäller inte personalen vid handledande utbildningar. Vi önskar att så många representanter för undervisnings- och handledningspersonalen som möjligt besvarar enkäten.

I enkäten utreds lärarnas och handledarnas egna erfarenheter av särskilt stöd samt deras synpunkter på frågor som gäller särskilt stöd i den utbildning där de arbetar. Enkäten besvaras anonymt. Resultaten rapporteras så att enskilda respondenters svar inte framgår.

Enkäten består av följande delar:

- Kompetens, resurser och arbetsfördelning i anslutning till särskilt stöd
- Identifiering av behov av särskilt stöd
- Planering av särskilt stöd
- Genomförande av särskilt stöd
- Anpassning av bedömningen och avvikelse från kraven på yrkesskicklighet eller mål för kunnande i grundexamina
- Samarbete med olika instanser
- Styrkor i det särskilda stödet
- Nationella riktlinjer för särskilt stöd (Bara speciallärare eller annan person med ansvar för särskilt stöd svarar)

I slutet av enkäten är det möjligt att ge respons till NCU.

Svarsinstruktioner

När du svarar på enkäten kan du om du vill ta en paus genom att klicka på "Spara och fortsätt senare" i nedre kanten av enkäten. Kopiera länken på skärmen och/eller skicka den vidare till din e-post så att du kan fortsätta fylla i enkäten från samma punkt senare. När du har svarat på enkäten, spara ditt slutliga svar genom att klicka på "Skicka" i slutet av enkäten. Efter att du skickat in uppgifterna kan du skriva ut eller ladda ner svaren för eget bruk.

Vi ber dig besvara enkäten senast 29.1.2021.

Ytterligare information

Utvärderingsråd Jani Goman, jani.goman@karvi.fi, telefon 029 533 5505

Utvärderingsexpert Raisa Hievanen, raisa.hievanen@karvi.fi, telefon 029 533 5542

Information om utvärderingen finns dessutom på projektets [webbplats](#).

Bakgrundsuppgifter

Frågor som markerats med en stjärna (*) måste besvaras.

1. Utbildningsanordnare som du arbetar för (*)
2. Din huvudsakliga arbetsuppgift (*)
  - Lärare i yrkesexamensdelar
  - Lärare i gemensamma examensdelar
  - Speciallärare eller annan person med ansvar för särskilt stöd
  - Studiehandledare
  - Annan handledare
  - Annat, vad?
3. Utbildning som du arbetar med (*)
  - Bara grundexamensutbildning
  - Bara yrkes- eller specialyrkesexamensutbildning
  - Både grundexamensutbildning och yrkes- eller specialyrkesexamensutbildning
4. Utbildningsområde där du arbetar. Du kan välja flera om du arbetar inom flera områden. (*)
  - Hälsa- och välfärdsområden (t.ex. grundexamen i pedagogisk verksamhet och handledning, grundexamen inom social- och hälsovårdsbranschen)
  - Tekniska områden (t.ex. bilbranschen, livsmedel, byggnad, maskin)
  - Serviceområden (t.ex. restaurang, hår och skönhet, turism, säkerhet, logistik)
  - Handel, förvaltning och rättsvetenskap (t.ex. affärsverksamhet)
  - Databehandling och datakommunikation (t.ex. informations- och kommunikationsteknik, ICT)
  - Humanistiska och konstnärliga områden (t.ex. media, musik)
  - Jord- eller skogsbruk (t.ex. jordbruk, trädgård)
  - Naturvetenskaper (t.ex. natur och miljö)
  - Pedagogiska områden (till detta område hör endast specialyrkesexamen för trafiklärare)
  - Samhällsvetenskapliga områden (till detta område hör endast yrkesexamen i informations- och bibliotekstjänster)
  - Jag vet inte vilket område, men jag undervisar eller handleder i följande examen: _____
  - Jag arbetar med uppgifter som inte är särskilt inriktade på något utbildningsområde

5. Har du behörighet som speciallärare (avlagd utbildning för speciallärare enligt 16 § i förordningen om behörighetsvillkoren för personal inom undervisningsväsendet 431/2018 eller studier som ger yrkesfärdigheter för uppgifter inom specialundervisningen)? (*)
- Ja
  - Nej
6. Hur ofta undervisar eller handleder du studerande som behöver särskilt stöd? (*)
- Dagligen
  - Varje vecka
  - Varje månad eller mer sällan

1. Kompetens, resurser och arbetsfördelning i anslutning till särskilt stöd

7. Bedöm följande för din egen del. (Mycket dålig, dålig, måttlig, bra, mycket bra, hör inte till mina uppgifter)
- Min kompetens för att identifiera studerandes behov av särskilt stöd är
  - Min kompetens i att undervisa eller handleda studerande som behöver särskilt stöd i läroanstaltsmiljön är
  - Min kompetens i att handleda studerande som behöver särskilt stöd under lärandet i arbetslivet är
  - Min kompetens i att undervisa eller handleda studerande som behöver särskilt stöd under distansstudier är
  - Min arbetsgivares stöd för att utveckla min kompetens i särskilt stöd är
8. Bedöm hur följande förverkligas i den utbildning där du arbetar. (Förverkligas: mycket dåligt, dåligt, måttligt, bra, mycket bra, jag kan inte säga)
- Det finns tillräckligt med personalresurser för att identifiera studerandenas behov av särskilt stöd.
  - Det finns tillräckligt med personalresurser för att stöda studerande med behov av särskilt stöd.
  - Ansvaret för det särskilda stödet är tydligt.
  - Arbetsfördelningen inom det särskilda stödet är ändamålsenlig.
9. Har ni tillgång till en plan eller verksamhetsbeskrivning på organisationsnivå som gäller ordnandet eller genomförandet av särskilt stöd?
- Ja
  - Nej
  - Jag vet inte

Om du svarade "ja", svara också på följdfrågan:

Ovan nämnda plan eller verksamhetsbeskrivning stöder mig i mitt arbete med studerande som behöver särskilt stöd.

- Mycket dåligt
- Dåligt
- Måttligt
- Bra
- Mycket bra
- Jag kan inte säga

2. Identifiering av behov av särskilt stöd

Med identifiering av behov av särskilt stöd avses här åtgärder för identifiering av behov av särskilt stöd hos studerande. Behovet av stöd kan vara känt redan innan den studerande antas, exempelvis genom samarbete i övergångsskedet eller genom att den studerande medfört ett utlåtande från speciallärare, läkare eller motsvarande aktör. Ett beslut om särskilt stöd fattas dock inte direkt på dessa grunder, utan man bedömer tillsammans med den studerande och för minderårigas del även vårdnadshavarna hurdan stöd den studerande eventuellt behöver i sina yrkesinriktade studier.

Behovet av särskilt stöd kan bedömas med olika metoder i början av utbildningen. Behov av särskilt stöd kan också identifieras senare under studierna, om studierna inte framskrider som förväntat eller av andra personliga skäl.

10. Bedöm hur identifieringen av studerandenas behov av särskilt stöd fungerar i början av studierna och senare under studietiden i den utbildning där du arbetar. (Fungerar: mycket dåligt, dåligt, måttligt, bra, mycket bra, jag kan inte säga)

Grundexamensutbildning

- Identifiering när studierna inleds
- Identifiering senare under studierna

Yrkes- och specialyrkesexamensutbildning

- Identifiering när studierna inleds
- Identifiering senare under studierna

11. Bedöm hur identifieringen av studerandes behov av särskilt stöd fungerar i de gemensamma och de yrkesinriktade examensdelarna. (Fungerar: mycket dåligt, dåligt, måttligt, bra, mycket bra, jag kan inte säga)

- Identifiering i gemensamma examensdelar
- Identifiering i yrkesinriktade examensdelar

12. Vad borde ni utveckla när det gäller att identifiera studerandenas behov av särskilt stöd i den utbildning du arbetar i?
-

3. Planering av särskilt stöd

Med en plan för särskilt stöd avses här de åtgärder genom vilka man planerar de individuella stödåtgärder som den studerande behöver för att införskaffa och visa kunskaper.

Utbildningsanordnaren fattar beslut om särskilt stöd till den studerande efter att ha hört den studerande och hans vårdnadshavare eller lagliga representant. Den studerandes behov av särskilt stöd och de stödåtgärder som avtalats med den studerande antecknas i den studerandes PUK. Det särskilda stödet och dess effektivitet ska bedömas systematiskt och alltid när PUK uppdateras.

13. Bedöm hur följande förverkligas i planeringen av det särskilda stödet i den utbildning du arbetar i.

(Förverkligas: mycket dåligt, dåligt, måttligt, bra, mycket bra, jag kan inte säga)

- Man kommer tillsammans med den studerande överens om vilka stödåtgärder som behövs.
- En minderårig studerandes vårdnadshavare eller lagliga företrädare involveras i planeringen av stödåtgärder.
- Vid planeringen av särskilt stöd beaktas de studerandes individuella behov.
- Vid planeringen av särskilt stöd beaktas de studerandes styrkor.
- Särskilt stöd planeras enligt examensdel.
- Stödåtgärder antecknas i den studerandes PUK.
- Det särskilda stöd som den studerande får och dess effekt utvärderas regelbundet när PUK uppdateras.
- Vid behov upplöses beslutet om särskilt stöd.

14. Vad borde ni utveckla när det gäller planeringen av särskilt stöd i den utbildning du arbetar i?

---

4. Genomförande av särskilt stöd

Det särskilda stödet består av systematiskt, pedagogiskt stöd på basis av den studerandes individuella behov, målsättningar och färdigheter, samt särskilda undervisnings- och studiearrangemang.

15. Vilka stödformer har du använt eller utnyttjat för att stöda studerande med behov av särskilt stöd under de senaste tre åren? Du kan välja en eller flera.

- Individuell handledning eller stöd enligt behovet för särskilt stöd
- Undervisning eller handledning i smågrupper
- Kompanjonundervisning eller -handledning
- Verkstadsverksamhet
- Studier som stöder studiefärdigheterna
- Underlättande av studierna (t.ex. kortare studieveckor eller -dagar)
- Individuella utrymmesarrangemang (t.ex. en lugnare studiemiljö)
- Extra tid
- Repetition
- Förtydligande av uppgifter och anvisningar

- Uppdelning av uppgifter och anvisningar
- Åskådliggörande läromaterial
- Annat, vad? _____

16. Bedöm följande saker i utbildningen där du arbetar. (Mycket dåligt, dåligt, måttligt, bra, mycket bra, jag kan inte säga)

- Med de former och arrangemang för särskilt stöd som vi har till vårt förfogande kan vi tillgodose de studerandes individuella behov av särskilt stöd.
- De studerande får det särskilda stöd de behöver när de studerar vid läroanstalten.
- De studerande får det särskilda stöd de behöver under lärandet i arbetslivet.
- De studerande får det särskilda stöd de behöver i anknytning till yrkesproven.
- De studerande får det särskilda stöd de behöver när de studerar på distans.
- De studerandes styrkor beaktas när särskilt stöd genomförs.

17. Bedöm hur de studerande får det särskilda stödet i den utbildning där du arbetar. (Mycket dåligt, dåligt, måttligt, bra, mycket bra, jag kan inte säga)

De studerande får det särskilda stöd de behöver

- i grundexamensutbildningen.
- i yrkes- och specialyrkesexamensutbildning.
- i gemensamma examensdelar.
- i yrkesinriktade examensdelar.

18. Vad borde ni utveckla när det gäller att genomföra särskilt stöd i läroanstaltsmiljön i den utbildning du arbetar i?

---

19. Vad borde ni utveckla när det gäller att genomföra särskilt stöd i lärandet i arbetslivet i den utbildning du arbetar i?

---

5. Anpassning av bedömningen och avvikelser från kraven på yrkeskicklighet eller mål för kunnande i grundexamina

Med anpassning av bedömningen avses här utbildningsanordnarens beslut om anpassning av bedömningen av kunnandet i en viss examensdel. Om en studerande som behöver särskilt stöd trots pedagogiska arrangemang och intensivt stöd inte lyckas uppnå kunnande enligt nivå 1 (nöjaktig) enligt kraven på yrkeskunskap eller målen för kompetens, kan bedömningen av kunnandet anpassas.

Med undantag från yrkeskunskapskraven eller kompetensmålen avses här ett beslut av utbildningsanordnaren att göra ett undantag från de yrkeskunskapskrav och kompetensmål som definieras i examensgrunderna. Man kan göra så här om yrkeskunskapskraven eller kompetensmålen med tanke på omständigheterna eller tidigare inhämtade kunskaper är orimliga för vissa studerande eller om ett undantag är motiverat av orsaker som anknyter till en skada eller den studerandes hälsotillstånd.

Anpassning av bedömningen och undantag från yrkeskunskapskrav eller kompetensmål är möjliga endast i utbildningar som leder till grundexamen.

20. Har du under de senaste tre åren (ja/nej)

- deltagit i anpassning av bedömningen för en studerande som behöver särskilt stöd?
- deltagit i processen för avvikelse från kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet för en studerande som behöver särskilt stöd?

21. Bedöm med tanke på det särskilda stödet hur följande förverkligas i den utbildning ni anordnar (Förverkligas: mycket dåligt, dåligt, måttligt, bra, mycket bra, jag kan inte säga)

- Det finns tydlig praxis för anpassning av bedömningen i de gemensamma examensdelarna.
- Det finns tydlig praxis för anpassning av bedömningen i de yrkesinriktade examensdelarna.
- Det finns tydlig praxis för avvikelse från de gemensamma examensdelarnas mål för kunnande.
- Det finns tydlig praxis för avvikelse från kraven på yrkesskicklighet i de yrkesinriktade examensdelarna.

6. Samarbete med olika instanser

22. Bedöm hur väl ditt samarbete för särskilt stöd fungerar. (Fungerar: mycket dåligt, dåligt, måttligt, bra, mycket bra, vi har inget samarbete)

- Stöd eller konsultation med specialläraren/den som ansvarar för särskilt stöd i ärenden som gäller särskilt stöd
- Annat samarbete inom särskilt stöd med specialläraren/den som ansvarar för särskilt stöd
- Samarbete inom särskilt stöd med andra lärare och handledare (med undantag av speciallärare/den som ansvarar för särskilt stöd)

23. Bedöm hur samarbetet inom det särskilda stödet fungerar med olika aktörer i den utbildning du arbetar i. (Fungerar: mycket dåligt, dåligt, måttligt, bra, mycket bra, jag kan inte säga)

- Samarbete med kuratorstjänsterna
- Samarbete med psykologtjänsterna
- Samarbete med studerandehälsovården
- Samarbete med ungdomsväsendet/-tjänsterna.
- Samarbete med arbets- och näringslivsförvaltningen.

24. Bedöm hur samarbetet med arbetslivet förverkligas i den utbildning du arbetar i. (Förverkligas: mycket dåligt, dåligt, måttligt, bra, mycket bra, jag kan inte säga)

- Det finns tillgång till arbetsplatser för lärande i arbetslivet som är lämpliga för studerande som behöver särskilt stöd.
- Arbetsplatshandledarna får utbildning i att handleda och tillgodose behoven hos studerande som behöver särskilt stöd.
- Arbetsplatshandledarna får stöd av läroanstalten för att handleda och stödja studerande med särskilt stöd under lärande i arbete.
- Arbetsplatshandledare har tillräcklig kompetens i särskilt stöd.
- Kompetensen i särskilt stöd bland arbetsplatshandledarna utvecklas systematiskt.

7. Styrkor i det särskilda stödet

25. Vilka är de viktigaste styrkorna i särskilt stöd i den utbildning du arbetar i?

---

8. Nationella riktlinjer för särskilt stöd

Med nationella riktlinjer avses här de riktlinjer med vilka ordnandet och genomförandet av särskilt stöd styrs på nationell nivå. Till dessa hör bl.a.

- [Lagen](#) och [statsrådets förordning om yrkesutbildning](#),
- [Utbildningsstyrelsens anvisningar för ordnade av särskilt stöd](#)
- [Innehållet i planen för bedömning av kunnandet](#)
- [Innehåll och begrepp i utvecklingsplanen för kunnandet](#)

26. De nationella riktlinjerna för särskilt stöd stöder ordnandet av särskilt stöd

- mycket dåligt.
- dåligt.
- måttligt.
- bra.
- mycket bra.

27. Hur skulle du utveckla särskilt stöd som en del av yrkesutbildningen? Fundera särskilt på hur de nationella strukturerna för det särskilda stödet kunde utvecklas.

Respons till NCU

28. Frågorna var träffande.

- Helt av annan åsikt
- Delvis av annan åsikt
- Varken av samma eller annan åsikt
- Delvis av samma åsikt
- Helt av samma åsikt

Om du vill, kan du skriva ett mer ingående svar på frågorna ovan.

---

29. Hur skulle du utveckla genomförandet av motsvarande utvärderingar?

---

30. Annan respons till NCU.

TACK!